

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΟ Δ' ΤΡΙΜΗΝΟ ΤΟΥ 1981

ΖΗΤΗΣΗ — ΠΑΡΑΓΩΓΗ — ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ —
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ - ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ — ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Του 'Ινστιτούτου Οικονομικών και Βιομηχανικών
'Ερευνών

Ἡ έκθεση αυτή καταρτίζεται από τό 'Ινστιτούτο στό τέλος κάθε τριμήνου. Σκοπό έχει την ενημέρωση τών μελών και συνεργατών του επί της πορείας τής οικονομίας και ιδίως τών μεγεθών εκείνων τα οποία συνδέονται αμέσως ή εμμέσως μέ τή δραστηριότητα στό βιομηχανικό τομέα.

Ἡ έκθεση εκτός από τήν ανάλυση και αξιολόγηση τών πληροφοριών για τις τρέχουσες εξελίξεις περιλαμβάνει επίσης τις εκτιμήσεις και προβλέψεις τοῦ 'Ινστιτούτου σχετικά μέ τήν πορεία τών βασικών οικονομικών μεγεθών στό τρίμηνο πού ακολουθεί.

Οί πηγές από τις όποιες αντλούνται τα στοιχεία στα όποια βασίζεται ή Έκθεση είναι ή 'Εθνική Στατιστική Υπηρεσία τής Ελλάδος ή Τράπεζα τής Ελλάδος, ό Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών, τό "Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων και άλλοι 'Οργανισμοί. 'Από τό ΙΟΒΕ χρησιμοποιούνται ή μηνιαία Έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας καθώς και οί δείκτες αποδοτικότητας τής ελληνικής Βιομηχανίας πού καταρτίζει τό 'Ινστιτούτο.

Μέ τό τεύχος αυτό συμπληρώνεται τό 1981. Οί συνολικές εκτιμήσεις για τήν πορεία τών βιομηχανικών μεγεθών ολόκληρο τό έτος είναι οί ακόλουθες :

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Κατά τό 1981 οί εξελίξεις στην οικονομία, και ειδικότερα στον βιομηχανικό τομέα, ήταν ιδιαίτερα ασθενείς.

Ἡ συνολική ζήτηση, τόσο ἡ εγχώρια ὄσο και τοῦ ἐξωτερικοῦ, υπήρξε χαλαρή.

Ἡ κάμψη τῆς εγχώριας ζήτησεως οφειλόταν 1) στην μείωση τοῦ πραγματικοῦ διαθέσιμου εισοδήματος λόγω τοῦ ἔντονου πληθωρισμοῦ τιμῶν και τῆς διογκώσεως τῆς φορολογικῆς επιβαρύνσεως, πού προήλθε ἀπό τήν πληθωριστική προσαρμογή τῶν ἀμοιβῶν ἐνῶ οἱ φορολογικοὶ συντελεστὲς παρέμεναν ἀμετάβλητοι, 2) στην παρατεταμένη ἀδυναμία τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητας. Τόσο οἱ ἐπενδύσεις σε κατασκευές ὄσο και οἱ ἐπενδύσεις σέ μηχανήματα και λοιπὸ ἐξοπλισμὸ σημείωσαν πτώση.

Ἐξάλλου, ἡ ὕφεση τοῦ διεθνούς ἐμπορίου ἐπηρέασε τήν ἐξαγωγική δραστηριότητα, ἡ ὅποια υπήρξε χαλαρή τὸ 1981, παρά τήν σοβαρὴ υποτίμηση τῆς δραχμῆς ἐναντι τῶν ξένων νομισμάτων. Ἰδιαίτερα ἐξασθένησαν οἱ ἐξαγωγές βιομηχανικῶν προϊόντων, ἐκτός ἀπὸ τὰ προϊόντα διυλίσεως πετρελαίου πού εἶναι καὶ τὰ μόνια ἐξαγωγίμα εἶδη πού σημείωσαν σημαντικὴ ἀνοδο.

Ἐδῶ πρέπει να σημειωθεῖ ὅτι, ἀπὸ ἀπόψεως ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, ἡ ἀδυναμία τῆς ἐξαγωγικῆς δραστηριότητας ἀντισταθμίσθηκε ἀπὸ τήν αἰσθητὴ συγκράτηση τῆς δαπάνης για εἰσαγωγές, μέ ἀποτέλεσμα τήν μείωση τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος. Ἡ συγκράτηση αὐτὴ οφειλόταν τόσο, καὶ κυρίως, στή χαλαρότητα τῆς εγχώριας ζήτησεως ὅσο καὶ στή σταθεροποίηση τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου, ἡ ὁποία ἐπέτρεψε υψηλές εἰσαγωγές καυσίμων για ἀποθεματοποίηση χωρὶς ἰδιαίτερα δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις στό ἰσοζύγιο.

Οἱ ἐπιπτώσεις ἀπὸ τήν ἀδυναμία τῆς ζήτησεως στό βιομηχανικὸ τομέα ἦταν ἡ κάμψη τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ ἡ διατήρηση τῶν ἀποθεμάτων στις βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις σέ σχετικῶς υψηλὰ ἐπίπεδα. Οἱ βιομηχανίες πού ἐπλήγησαν περισσότερο ἦταν τῶν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν, οἱ ὁποῖες στό μεγαλύτερο μέρος ἐξαρτῶνται στενά ἀπὸ τις ἐξελίξεις στην οἰκοδομικὴ δραστηριότητα, πού υπήρξαν ἰδιαίτερα ἀσθενεῖς τὸ 1981.

Ἐνῶ ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή σημείωσε κάμψη, ἡ ἐργατικὴ ἀπασχόληση στή βιομηχανία διατήρησε ἐνα, ἔστω καὶ βραδύ, ἀνοδικὸ ρυθμὸ, πού ἐξηγεῖται ἐν μέρει ἀπὸ τήν δυσχέρεια τῶν ἐπιχειρήσεων να προσαρμόξουν τον ρυθμὸ παραγωγῆς τους στις ἐκάστοτε συνθήκες τῆς ἀγορᾶς μέ μείωση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τους. Σαν συνέπεια, ἡ πτώση τῆς παραγωγῆς ἀντιμετωπίσθηκε, ὅσο ἦταν δυνατόν, μέ περιορισμὸ τῶν ὤρων ἐργασίας. Ἡ δυσκαμψία αὐτὴ ἐξηγεῖ σέ μεγάλο βαθμὸ καὶ τὰ υψηλὰ ἀποθέματα στις βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις, καθὼς καὶ τήν σοβαρὴ υποχώρηση τῆς παραγωγικότητας (βιομηχανικὴ παραγωγή ἀνά ἀπασχολούμενο) πού χαρακτηρίσε τὸ 1981.

Παρά τήν κάμψη τῆς παραγωγικότητας, οἱ ονομαστικὲς ἀποδοχές στή βιομηχανία, ἀκολουθώντας τις ἔντονες πληθωριστικὲς ἐξελίξεις, ἀυξήθηκαν μέ ταχεῖς ρυθμοὺς κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους. Ἡ διόγκωση αὐτὴ τοῦ ἐργατικοῦ κόστους, καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων κόστους, σέ μία περίοδο ἀδύναμης ζή-

τήσεως, δημιούργησε στις επιχειρήσεις αυξημένες ανάγκες για κεφάλαια κινήσεως, με αποτέλεσμα την διεύρυνση των χρεών του μεταποιητικού τομέα, ιδιαίτερα με βραχυπρόθεσμες πιστώσεις.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι, παρά τις επιβαρύνσεις αυτές, η άνοδος των τιμών χονδρικής στον βιομηχανικό τομέα εξασθένησε σημαντικά, σε σύγκριση με το 1980, συντείνοντας έτσι στη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων σε επίπεδο τιμών χονδρικής των εγχωρίων προϊόντων, ενώ ο εισαγόμενος πληθωρισμός υπήρξε αισθητά εντονότερος.

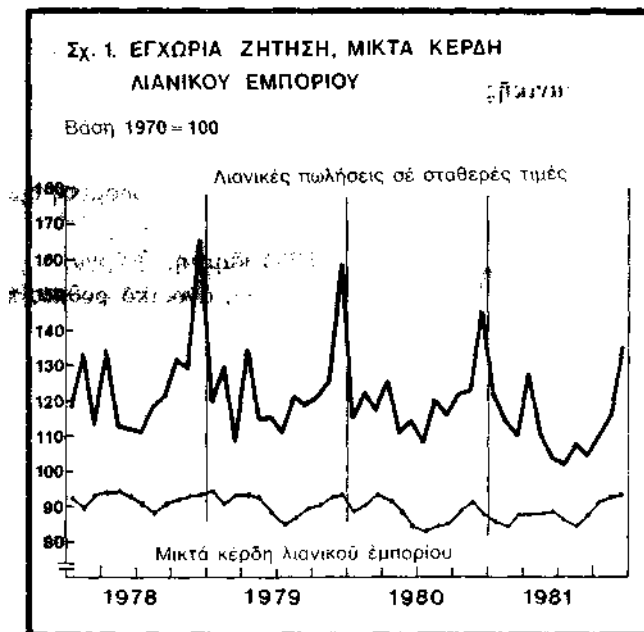
*

Ι. ΖΗΤΗΣΗ

Η συνολική ζήτηση ήταν χαλαρή σε όλη τη διάρκεια του 1981, καθώς η κατανάλωση και οι επενδύσεις παρέμειναν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα,

Από την άλλη πλευρά ασθενής παρέμεινε και η ζήτηση εξωτερικού.

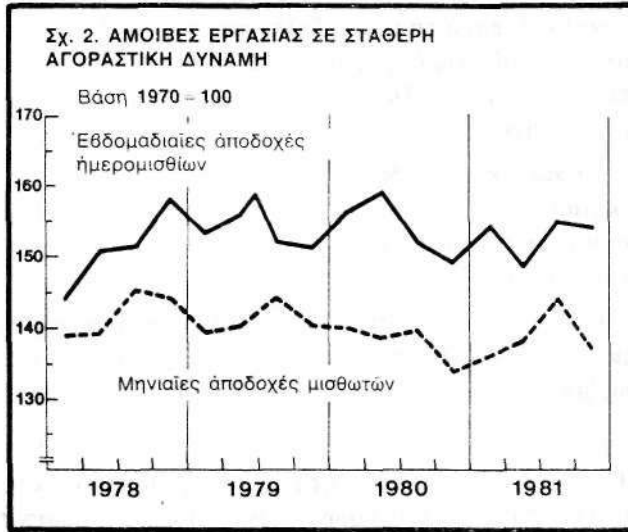
1. ΕΓΧΩΡΙΑ ΖΗΤΗΣΗ. Ειδικότερα, όσον αφορά την εγχώρια καταναλωτική ζήτηση, οι ενδείξεις που προκύπτουν από την πορεία του δείκτη αξίας λιανικών πωλήσεων ήταν οι ακόλουθες :

Πηγή : Ε.Σ.Υ.Ε. Έπεξεργασία στοιχείων : Ι.Ο.Β.Ε.

Επηρεαζόμενες κυρίως από την ταχεία άνοδο των τιμών οί λιανικές πωλήσεις, σέ σταθερές τιμές, παρουσίασαν τους τελευταίους μήνες τοῦ 1981 έντονη πτώση, σέ σύγκριση μέ τα επίπεδα του προηγούμενου έτους. Συνολικά δε το 1981 οί λιανικές πωλήσεις, σέ σταθερές τιμές, μειώθηκαν έναντι τοῦ 1980 κατά 5,1 %, ενώ ή αντίστοιχη μείωση το 1980 ήταν 2,5 %.

Έξάλλου καί σύμφωνα μέ τα στοιχεία τών εθνικών λογαριασμών, ή ιδιωτική

Πηγή : Ε.Σ.Υ.Ε. Έπεξεργασία στοιχείων : Ι.Ο.Β.Ε.

κατανάλωση το 1981 ήταν ασθενέστερη από τό προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα ενώ το 1980 ή άνοδος της ιδιωτικής καταναλώσεως σέ σταθερές τιμές ήταν 0,5 %, τό 1981 ό ρυθμός περιορίστηκε στο 0,3%. Η ουσιαστική στασιμότητα της καταναλώσεως οπωσδήποτε δρα ανασχετικά στην ανάκαμψη τής παραγωγής.

Η χαλαρότητα τής καταναλωτικής ζητήσεως τό 1981 προήλθε κυρίως από τη μείωση τοῦ πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος, ή οποία εκτιμάται ότι επηρέασε όλες τις κατηγορίες τών εισοδημάτων. Σ' αυτό συνέβαλε και ή πληθωριστική προσαρμογή τών αμοιβών σέ συνδυασμό μέ τό αμετάβλητο τών φορολογικών παραμέτρων. Στή βιομηχανία, παρά τό γεγονός διτι ή άνοδος τών εργατικών αμοιβών ήταν ιδιαίτερος ταχεία (23,8 % οί εβδομαδιαίες αποδοχές τών ημερομισθίων εργατών), οί πραγματικές αμοιβές παρουσίασαν τό 1981 μικρή μείωση (-0,7%). Αντίθετα οί πραγματικές αποδοχές τών υπαλλήλων σημείωσαν ελαφρά άνοδο (+0,6%).

Η ζήτηση βιομηχανικών προϊόντων διατηρήθηκε ολόκληρο τό 1981 ασθενής. Υπήρξαν όμως, προς τα τέλη του έτους, ορισμένες ενδείξεις μικρών βελτιώ-

σεων, οι όποιες συνεχίσθηκαν και τους πρώτους μήνες τοῦ 1982. Αυτό προκύπτει από τά αποτελέσματα τῆς έρευνας Οικονομικής Συγκυρίας και συγκεκριμένα από τή μικρή υποχώρηση του άριθμοῦ των βιομηχανιών πού θεωρούν τήν ανεπάρκεια τῆς ζήτησεως ως τον ανασχετικό παράγοντα της δραστηριότητας τους : Τόν 'Οκτώβριο 1981 55% τοῦ συνόλου των βιομηχανιών τῆς έρευνας θεωρούσε ότι ή παραγωγική τους δραστηριότητα παρεμποδίζεται από τήν αδυναμία τῆς ζήτησεως. Τόν Φεβρουάριο 1982 τό ποσοστό αυτό περιορίζεται ελαφρά στό 49%. Θά πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι, παρά τή μικρή βελτίωση, τό μεγαλύτερο μέρος των βιομηχανιών εξακολουθεί και στίς αρχές τοῦ 1982 να θεωρεί ότι ή ζήτηση για τά προϊόντα τους είναι ανεπαρκής. Τά αντίστοιχα ποσοστά για τίς επί μέρους ομάδες τῆς βιομηχανίας είναι :

Στα τρόφιμα - ποτά — καπνό 55%,
στα λοιπά καταναλωτικά αγαθά 47%,
στα κεφαλαιουχικά αγαθά 72%,
και στα ενδιάμεσα 40%.

Άπό τά παραπάνω συνάγεται ότι οι προοπτικές άκακάμψως στή βιομηχανία εξαρτώνται σέ μεγάλο βαθμό από τή βελτίωση τῆς ζήτησεως, ή όποια θεωρείται και τους πρώτους μήνες τοῦ '82 ως ιδιαίτερα ασθενής, ιδίως στα κεφαλαιουχικά αγαθά.

2. ΖΗΤΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ. Ἡ ζήτηση τοῦ εξωτερικοῦ, όπως προκύπτει από τήν εξέλιξη τοῦ όγκου των εξαγωγών, ήταν τό 1981 σαφώς ασθενέστερη από τό προηγούμενο έτος, κατά τό οποίο οί εξαγωγές είχαν αυξηθεί πάνω από 10% σέ όγκο.

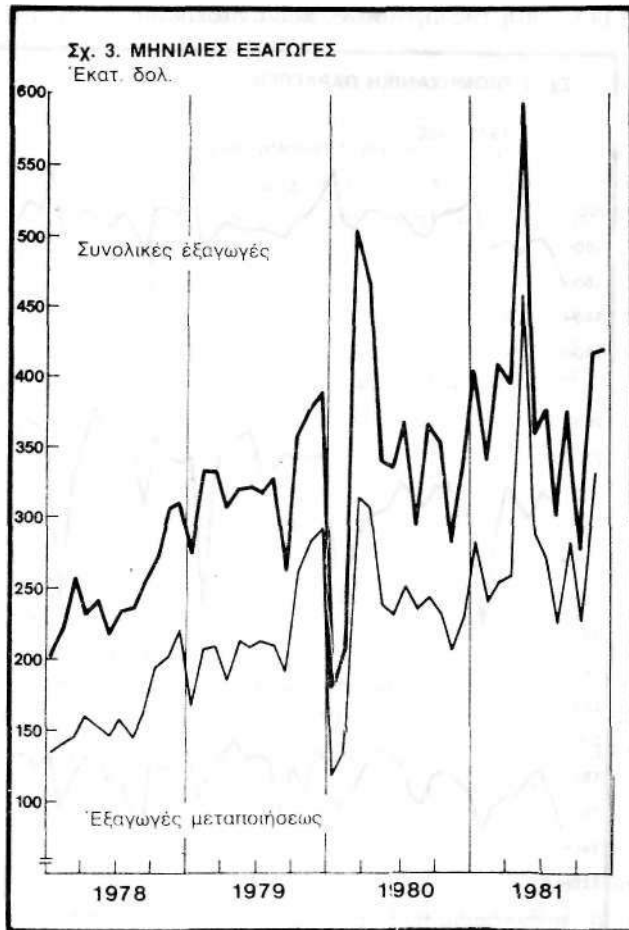
Άντίθετα μέ τήν τάση ελαφράς βελτιώσεως τῆς εγχώριας ζήτησεως, πού παρατηρείται στα τέλη '81 - αρχές '82, ή ζήτηση έξωτεροκοῦ για βιομηχανικά προϊόντα τήν ἴδια περίοδο παρουσιάζει εξασθένηση. Ἐτσι, στό τελευταίο τρίμηνο τοῦ 1981 οί παραγγελίες έξωτεροκοῦ τῆς βιομηχανίας εκτιμάται ότι ήταν χαμηλότερες από εκείνες τοῦ α' εξαμήνου τοῦ έτους. Ἡ ἴδια τάση συνεχίσθηκε και τους πρώτους μήνες τοῦ '82, μέ περαιτέρω επιδείνωση τών παραγγελιών έξωτεροκοῦ. Παράλληλα ύποχωροῦν και οί προοπτικές βελτιώσεως τῆς εξαγωγικής δραστηριότητας για τους προσεχείς μήνες.

II. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Στό τελευταίο τρίμηνο τοῦ 1981 οί πτωτικές τάσεις τῆς βιομηχανικής παραγωγῆς υποχώρησαν κάπως, κυρίως τόν 'Οκτώβριο και Νοέμβριο. Ἡ βελτίωση όμως δέν διατηρήθηκε τό Δεκέμβριο, στή διάρκεια τοῦ όποιου ή βιομηχανική παραγωγή παρουσίασε πάλι μείωση. Ἐτσι, τό επίπεδο τῆς παραγωγῆς στό τελευ-

ταίο τρίμηνο του 1981 ήταν στάσιμο, σε σύγκριση με τό αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Συνολικά ολόκληρο τό 1981 ό γενικός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής μειώθηκε έναντι του 1980 κατά 1,6%. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα επίπεδα του 1980

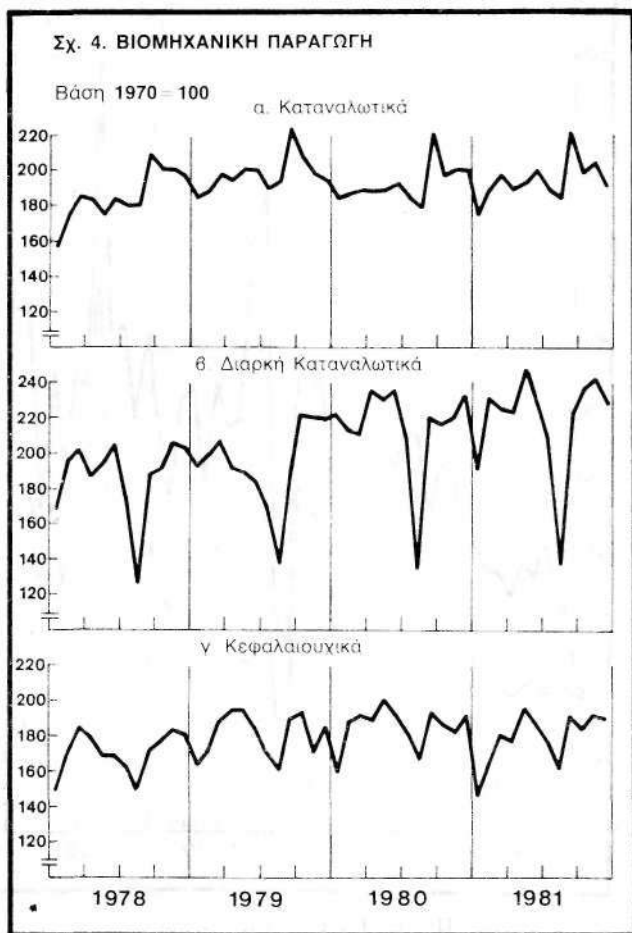
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

ήταν ήδη χαμηλά, καθώς τό χρόνο εκείνο ή βιομηχανική παραγωγή είχε παρουσιάσει ασήμαντη αύξηση, μικρότερη του 1 %.

Η κάμψη της παραγωγής τό 1981 προήλθε κυρίως από τήν κατηγορία τών κεφαλαιουχικών αγαθών, ενώ ή παραγωγή καταναλωτικών και διαρκών καταναλωτικών αγαθών παρουσίασε μικρή άνοδο. Η ύφεση της παραγωγής οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αδυναμία της εγχώριας ζήτησεως, ιδίως της επενδυτικής. Είδι-

κότερα δέ στη στασιμότητα της καταναλώσεως και τή σοβαρή κάμψη της δραστηριότητας στον τομέα των οικοδομών. Σημαντικό ρόλο Επαξε εξάλλου και ή αδυναμία της ζητήσεως εξωτερικού, ή οποία περιορίσε τις δυνατότητες να προωθηθεί ή ανάκαμψη μέσω των εξαγωγών.

Τον πρώτο μήνα του 1982 δεν παρουσιάζεται ουσιώδης μεταβολή των συνθηκών. Η μικρή βελτίωση της ζητήσεως, που αναφέρεται στο σχετικό τμήμα αυτής

Πηγή : Ε.Σ.Υ.Ε.

της εκθέσεως, δεν φαίνεται ότι έχει επηρεάσει τήν παραγωγή. Από τα στοιχεία της Έρευνας Οικονομικής Συγκυρίας εκτιμάται ότι τον Ιανουάριο ή βιομηχανική παραγωγή συνέχισε να είναι πτωτική. Από τον Φεβρουάριο όμως και μετά υπάρχουν ορισμένες ασθενείς ενδείξεις βελτιώσεως. Συγκεκριμένα, τό μήνα αυτό

άνεκόπησαν κάπως οί πτωτικές τάσεις τής παραγωγής και οί προβλέψεις για την πορεία της τους 3-4 προσεχείς μήνες ήταν ελαφρώς πιό αισιόδοξες απ' ότι τόν 'Ιανουάριο. Οί προοπτικές ανόδου τής παραγωγής ενισχύθηκαν κάπως τόν Μάρτιο.

Από τις παραπάνω εκτιμήσεις και προβλέψεις των βιομηχανιών φαίνεται πώς ή παραγωγική δραστηριότητα παρέμεινε σέ χαμηλά επίπεδα καθόλο το πρώτο τρίμηνο του 1982. Προς τό τέλος όμως του τριμήνου άρχισαν να διαφαίνονται προοπτικές ενισχύσεως τής παραγωγής, ή οποία θα πρέπει να γίνει εμφανέστερη στο δεύτερο τρίμηνο τού τρέχοντος έτους. Δεδομένου όμως ότι οί προοπτικές αυτές δέν συνοδεύονται ακόμα από αντίστοιχη γενικότερη βελτίωση των συνθηκών, υπόκεινται σέ υψηλό βαθμό αβεβαιότητας. Στις επί μέρους κατηγορίες τής βιομηχανίας οί εξελίξεις του τελευταίου τριμήνου τού 1981 και ολόκληρου του χρόνου παρουσιάζονται ως εξής :

Στις βιομηχανίες καταναλωτικών αγαθών ή παραγωγή, άφοϋ μέχρι και τον Αύγουστο είχε σταθεροποιηθεί σέ επίπεδα ανώτερα από τό 1980, παρουσίασε πάλι πτωτικές τάσεις, οί όποιες ήταν ιδιαίτερα έντονες τόν τελευταίο μήνα τού 1981. Όλόκληρο δέ τό δ' τρίμηνο ή παραγωγή καταναλωτικών αγαθών ήταν ελαφρά μειωμένη τόσο έναντι τού γ' τριμήνου τού 1981 (- 1,1 %), όσο και σέ σύγκριση μέ τό αντίστοιχο επίπεδο τού 1980 (-1,1%). Όστόσο, λόγω της βελτιώσεως πού είχε σημειωθεί τους θερινούς μήνες, ή μέση ετήσια παραγωγή καταναλωτικών αγαθών δέν μειώθηκε σέ σχέση μέ τό 1980 (αύξηση 0,2%).

Από τους επί μέρους κλάδους τής κατηγορίας τών καταναλωτικών αγαθών, μείωση παραγωγής παρουσίασαν τό 1981 οί ακόλουθοι : τά είδη διατροφής -1,4%, ελαφρώς βραδύτερη από τή μείωση τού 1980 (-1,9%). Τά ποτά μείωση 0,2%, έναντι μικρής ανόδου (1,3%) τό 1980. Τά είδη ενδύσεως και υποδήσεως, τών οποίων ή μείωση ήταν αρκετά έντονη (-4,4%), άλλα βραδύτερη από τόν προηγούμενο χρόνο. Αντίθετα, ή παραγωγή τής υφαντουργίας, ή οποία τό 1980 είχε μειωθεί κατά 1,5%, αυξήθηκε ελαφρά (1,3%) τό 1981.

Τους πρώτους μήνες τού 1982, ή παραγωγή τών καταναλωτικών βιομηχανιών υπολογίζεται ότι παρέμεινε χαλαρή. Προς τά τέλη όμως τού α' τριμήνου άρχισαν να ενισχύονται κάπως οί προοπτικές ανόδου τής παραγωγής. Η βελτίωση ήταν εμφανέστερη στις βιομηχανίες τροφίμων - ποτών - καπνού, όπου παρατηρείται κάποια βελτίωση τής ζητήσεως. Συγκεκριμένα, τό Φεβρουάριο 1982 τό 55% τού συνόλου τών βιομηχανιών εκτιμά ότι κύριος ανασχετικός παράγοντας τής δραστηριότητας τους ήταν ή ανεπάρκεια τής ζητήσεως, ενώ τόν Οκτώβριο 1981 τό αντίστοιχο ποσοστό ήταν 57%. Ένισχυμένες εμφανίζονται, τέλος, τό Μάρτιο και οί προοπτικές ανόδου τής παραγωγής στην υφαντουργία.

Στα διαρκή καταναλωτικά αγαθά, ή ανακοπή των πτωτικών τάσεων που άρχισε το Σεπτέμβριο συνεχίστηκε τό τελευταίο τρίμηνο, μέ αποτέλεσμα ή μέση μεταβολή του 1981 να είναι θετική : +1,8%. Πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει σημαντική επιβράδυνση έναντι του 1980, όταν ή άνοδος είχε φτάσει τό 10,9%. Ή επιβράδυνση προήλθε από τήν αντίστοιχη υποχώρηση του άνοδικού ρυθμού στην κατηγορία των ηλεκτρικών συσκευών, ό όποιος από 15,9% τό 1980 περιορίστηκε σε 2,9% τό 1981. Ή ανεπάρκεια της ζήτησεως και ειδικότερα ή υποχώρηση της εξαγωγικής δραστηριότητας ήταν ό κύριος λόγος τής επιβραδύνσεως της παραγωγής στον κλάδο αυτό των οικιακών ηλεκτρικών συσκευών. Ήξάλλου, στο δεύτερο σημαντικό κλάδο τής κατηγορίας, τα έπιπλα, ή παραγωγή μειώθηκε μέν κατά 0,7%, ή πορεία της όμως ήταν ευνοϊκή σέ σύγκριση μέ τό προηγούμενο έτος, στή διάρκεια του οποίου ή πτώση ήταν πολύ εντονότερη (-17,4%).

Τό α' τρίμηνο του 1982 συνεχίστηκαν οί ασθενείς ανοδικές τάσεις τής παραγωγής των οικιακών ηλεκτρικών συσκευών. Ή ζήτηση όμως εξωτερικού εξακολούθησε, σύμφωνα μέ τις εκτιμήσεις των βιομηχανιών του κλάδου, νά είναι ιδιαιτέρως αδύναμη.

Ή παραγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών παρουσίασε καθ' όλη τή διάρκεια του 1981 σαφή σημεία υφέσεως. Από τό Σεπτέμβριο όμως και μετά οί ρυθμοί μείωσης έδειξαν κάποια υποχώρηση και τό τελευταίο τρίμηνο του έτους ή παραγωγή σταθεροποιήθηκε σέ χαμηλά επίπεδα. Συνολικά για ολόκληρο τό έτος, ή παραγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών μειώθηκε κατά 4,7%, ενώ τό 1980 είχε αυξηθεί κατά 3,2%.

Μειώσεις παρουσίασε ή παραγωγή στους δύο μεγάλους κλάδους τής κατηγορίας των κεφαλαιουχικών αγαθών : Στα προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά ή μείωση ολόκληρου του χρόνου ήταν 3%, έναντι αυξήσεως 5,3% τό 1980. Ή ακόμη σοβαρότερη ήταν ή κάμψη τής παραγωγής στή βασική μεταλλουργία (-14,8%), ενώ τό 1980 ή παραγωγή στον κλάδο αυτό παρουσίασε μικρή αύξηση. Τέλος, σοβαρή επιβράδυνση του ρυθμού άνόδου (άπό 11,2% τό 1980 σέ 2,8% τό 1981) παρουσιάζει ή παραγωγή στα μεταφορικά μέσα.

Ή ύφεση στην κατηγορία των κεφαλαιουχικών αγαθών συνδέεται μέ τή χαλαρότητα τής επενδυτικής δραστηριότητας τό 1981 και ειδικότερα μέ τήν παρατηρούμενη κάμψη στον οικοδομικό τομέα. Τους πρώτους μήνες του 1982, ή κατάσταση από πλευράς ζήτησεως φαίνεται ότι βελτιώθηκε ελαφρά, υπάρχουν δέ προοπτικές μικρής άναθερμάνσεως τής παραγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών στο β' τρίμηνο του 1982.

ΠΙ. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΕΤΟΙΜΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Στό τελευταίο τρίμηνο του 1981 τα αποθέματα έτοιμων προϊόντων της βιομηχανίας κινήθηκαν σέ επίπεδα πού κρίνονται ύψηλότελα από το «κανονικό». Συγκεκριμένα, κατά μέσο όρο του τριμήνου, τό 26% των βιομηχανιών εκτιμούν τα αποθέματα τους ανώτερα από τό «κανονικό», τό 70% «κανονικά», και μόνο τό 4% κατώτερα από τό «κανονικό».

Τα παραπάνω ποσοστά, αν συγκριθούν μέ τις αντίστοιχες εκτιμήσεις των βιομηχανιών στό γ' τρίμηνο, υποδηλώνουν ελαφρές πτωτικές τάσεις των εκτιμήσεων για τα αποθέματα. Στό γ' τρίμηνο μόνο τό 59% θεωρούσε τα αποθέματα του «κανονικά» και τό 33% υψηλότερα από τό «κανονικό».

Η τάση μειώσεως των εκτιμήσεων για τα αποθέματα είχε αρχίσει από τόν Αύγουστο 1981 και συνεχίστηκε καί τους πρώτους μήνες του 1982. Οί εξελίξεις αυτές κατ' αρχήν σημαίνουν ότι έχει αρχίσει μία βραδεία τάση ρευστοποίησης των αποθεμάτων. Η ρευστοποίηση αυτή οφείλεται βέβαια καί στις μικρές βελτιώσεις της ζητήσεως πού προαναφέρθηκαν. Είναι όμως περισσότερο πιθανό ή ρευστοποίηση νά εκφράζει, κατά κύριο λόγο, μία βαθμιαία μεταβολή της πολιτικής των επιχειρήσεων στον τομέα των αποθεμάτων όπως συχνά συμβαίνει σέ συνθήκες παρατεταμένης υφέσεως, όταν οί επιχειρήσεις άσαθεωρούν προς τά κάτω τό επίπεδο των αποθεμάτων πού θεωρούν «κανονικό». Οί εξελίξεις τών αποθεμάτων ήταν στίς τρεις κατηγορίες οί ακόλουθες.

Σύμφωνα μέ τίς εκτιμήσεις τών βιομηχανιών του κλάδου τροφίμων - ποτών - καπνού, τά αποθέματα παρουσίασαν στό τελευταίο τρίμηνο του 1981 ελαφρά μείωση καί τό επίπεδο τους θεωρείτο «κανονικό». Τόν πρώτο μήνα του 1982 αυξήθηκαν κάπως οί επιχειρήσεις πού εκτιμούσαν ότι τά αποθέματα τους υπερβαίνουν τό «κανονικό». Ό αριθμός όμως τών επιχειρήσεων αυτών μειώθηκε βαθμιαία τό Φεβρουάριο καί τό Μάρτιο.

Τά αποθέματα τών λοιπών καταναλωτικών αγαθών υποχώρησαν τον 'Οκτώβριο—Νοέμβριο 1981, παρουσίασαν όμως πάλι τάσεις ανόδου τό Δεκέμβριο. Τό α' τρίμηνο του 1982 τά αποθέματα στίς βιομηχανίες αυτές θεωρούνται ότι υπερβαίνουν ελαφρά τό «κανονικό» τους επίπεδο.

Τά αποθέματα στίς βιομηχανίες κεφαλαιουχικών αγαθών ήταν υψηλά τό τελευταίο τρίμηνο του 1981, είχε όμως ανακοπεί ή τάση διογκώσεως τους. Τόν πρώτο μήνα του 1982 άρχισαν νά διαφαίνονται τάσεις ύποχωρήσεως, οί όποιες έγιναν εμφανέστερες τό Φεβρουάριο.

Στίς βιομηχανίες ενδιάμεσων αγαθών τά αποθέματα μειώθηκαν ελαφρά τό τελευταίο τρίμηνο του 1981 καί παρέμειναν στα ίδια σχεδόν επίπεδα τους πρώτους μήνες του 1982.

IV. ΕΡΓΑΤΙΚΑ - ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ

1. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΕΙΣΟΔΗΜΑ. Κατά τό 1981 ή εργατική απασχόληση στον βιομηχανικό τομέα διατήρησε ένα βραδύ ανοδικό ρυθμό, σέ σχέση μέ τα πρό έτους επίπεδα τής. Ή ένταση, πάντως, τού ρυθμού αύτου διαφοροποιήθηκε αισθητά στην διάρκεια τού χρόνου. Ένώ κατά τους καλοκαιρινούς μήνες σημειώθηκε μια κάποια επιτάχυνση, στο διάστημα Σεπτεμβρίου - Δεκεμβρίου ό ρυθμός ανόδου εξασθένησε σημαντικά και κυμάνθηκε μεταξύ 0,3% -0,7%. Σαν τελικό αποτέλεσμα, τό μέσο επίπεδο τού άριθμού των απασχολουμένων στην βιομηχανία για τό 1981 υπερέβη τό αντίστοιχο του προηγούμενου έτους κατά 1,1%. Σημείωσε, δηλαδή, αύξηση ίση περίπου μέ εκείνη τού 1980 (+1,2%).

Ή διατήρηση μιας ανοδικής πορείας, έστω και βραδείας, για τό 1981 είναι ενθαρρυντική, αν ληφθούν υπόψη οί πτωτικές εξελίξεις τής βιομηχανικής παραγωγής κατά τή διάρκεια τού χρόνου. Εξηγείται δέ από τό γεγονός ότι ή ύφεση τής παραγωγής αντιμετωπίστηκε ως τώρα μάλλον μέ μείωση τών ωρών εργασίας παρά μέ μείωση τού άριθμού τών απασχολουμένων.

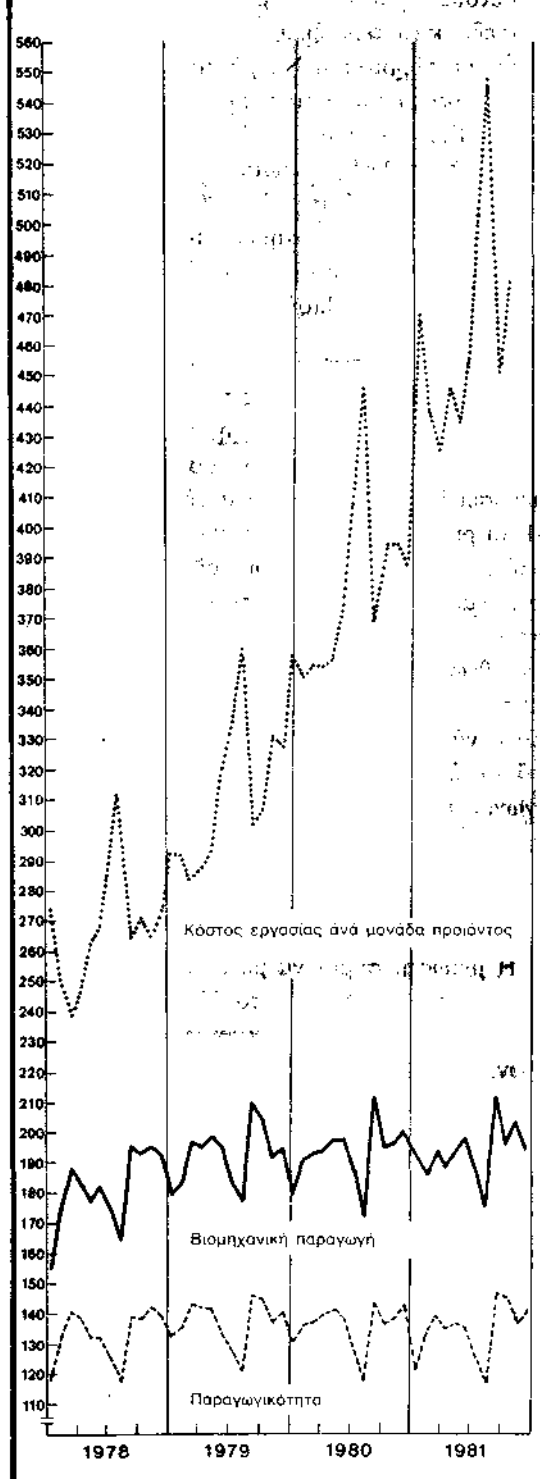
Ή κατάσταση στή βιομηχανική απασχόληση θεωρείται ότι παρέμεινε αμετάβλητη τό *α* τρίμηνο τού τρέχοντος έτους. Τον Ίανουάριο 1982, για τόν όποιον υπάρχουν στοιχεία, ό δείκτης τού άριθμού τών απασχολουμένων στή βιομηχανία κινήθηκε σέ επίπεδο 0,8% άνωτερο τού Ίανουαρίου 1981. Άντίστοιχοι χαμηλοί ρυθμοί αύξήσεως υπολογίζεται ότι σημειώθηκαν και τους επόμενους δύο μήνες.

Σχετικά μέ τήν πορεία τών ονομαστικών εισοδημάτων στή βιομηχανία, παρατηρείται ότι κατά τό β' εξάμηνο τού 1981 σημειώθηκε αισθητή επιτάχυνση στην άνοδο τόσο τών εβδομαδιαίων αποδοχών τών εργατών, όσο και τών μηνιαίων αποδοχών τών υπαλλήλων. Οί εβδομαδιαίες αποδοχές τών εργατών αυξήθηκαν, σέ σχέση μέ τα πρό δτους επίπεδα τους, κατά 26,5% τό γ' τρίμηνο, και 27,7% τό δ' τρίμηνο 1981, ενώ οί αντίστοιχες αυξήσεις τό 1980 ήταν τής τάξεως τού 24%. Έξ ίσου έντονες ήταν και οί αυξήσεις τών μηνιαίων αποδοχών τών υπαλλήλων, οί όποιες κυμάνθηκαν γύρω στο 27% τό β' εξάμηνο 1981, σέ σύγκριση μέ 20% περίπου τήν ίδια περίοδο τού 1980.

Για ολόκληρο τό έτος, οί μέσες αποδοχές διαμορφώθηκαν τελικά στις 5.150 δρχ. εβδομαδιαίως για τους εργάτες και 36.482 δρχ. μηνιαίως για τους υπαλλήλους, Εχοντας σημειώσει άνοδο έναντι τού προηγούμενου έτους κατά 23,8% οί πρώτες και 25,4% οί δεύτερες. Πρέπει να σημειωθεί ότι, συγκριτικά μέ τις αντίστοιχες αυξήσεις τού 1980, ή άνοδος τών αποδοχών τών υπαλλήλων εντάθηκε, ένω εκείνη τών εργατικών αποδοχών επιβραδύνθηκε (+23,8% έναντι+25,5% τό 1980).

2. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ. Ή ύφεση τής βιομηχανικής παραγωγής, σέ συνδυασμό μέ τήν βραδεία άνοδο τής απασχολήσεως, είχαν σαν αποτέλεσμα τήν σοβαρή εξασθένηση τής παραγωγικότητας στή βιομηχανία τό 1981. Σέ όλη σχε-

Σχ. 5. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
 Βάση 1970 = 100

δον την διάρκεια του έτους ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής ανά απασχολούμενο κινήθηκε σε επίπεδα κατώτερα εκείνων του 1980. Μια κάποια βελτίωση πού σημειώθηκε τους μήνες 'Οκτώβριο και Νοέμβριο, λόγω τής συγκυριακής ελαφράς ανακάμψεως τής παραγωγικής δραστηριότητας, αντισταθμίσθηκε από την σοβαρή μείωση του Δεκεμβρίου. Για ολόκληρο το 1981, τό μέσο επίπεδο τής βιομηχανικής παραγωγικότητας υπήρξε 2,6% κατώτερο του προηγούμενου έτους. Πρέπει να σημειωθεί ότι ή αντίστοιχη μείωση τό 1980 ήταν πολύ μικρότερη (-0.3%).

Καμία βελτίωση δέν θεωρείται ότι σημειώθηκε τό α' τρίμηνο του 1982, καθώς ή βιομηχανική παραγωγή παρέμεινε αδύναμη, ή δέ απασχόληση εξακολούθησε να αυξάνει έστω και μέ βραδείς ρυθμούς.

3. ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ. Όπως ήδη αναφέρθηκε, ή άνοδος των εργατικών αποδοχών συνεχίσθηκε ταχεία μέχρι τέλους του 1981, εντάθηκε μάλιστα κατά τό β' εξάμηνο του έτους, ενώ αντίθετα ή βιομηχανική παραγωγικότητα παρέμεινε ασθενής. Συνέπεια αυτού ήταν τό εργατικό κόστος ανά μονάδα παραγωγής στή βιομηχανία να σημειώσει έντονη άνοδο κατά τήν διάρκεια του έτους. Ίδιαίτερα στό β' εξάμηνο 1981, οι ρυθμοί αύξήσεως ήταν σημαντικά ανώτεροι των αντίστοιχων περυσινών. Κατά μέσο όρο ολόκληρου του έτους, ή ετήσια αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα βιομηχανικής παραγωγής έφθασε τελικά τό 28 % περίπου, ενώ ή αντίστοιχη του 1980 ήταν 24,4%.

Έξ ίσου έντονες θεωρούνται ότι υπήρξαν οι εξελίξεις και στό α' τρίμηνο του 1982. Ή άνοδος του μέσου ημερομισθίου αναμένεται να συνεχισθεί μέ ταχείς ρυθμούς, ίσως μάλιστα να ενταθεί μετά τις νέες υψηλές αυξήσεις πού σημειώθηκαν στα κατώτατα όρια, ενώ αντίθετα δέν αναμένεται ουσιαστική βελτίωση στή βιομηχανική παραγωγικότητα.

V. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Οί συνολικές επενδύσεις τό 1981 μειώθηκαν σέ επίπεδα κατώτερα από τό προηγούμενο έτος. Ή μείωση, σύμφωνα μέ τα προσωρινά στοιχεία των εθνικών λογαριασμών, έφτασε σέ σταθερές τιμές τό 12,1%, πού προήλθε από τήν κατά 15.5% μείωση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα και τήν 1,5% πτώση των δημοσίων επενδύσεων.

Στον ιδιωτικό τομέα, ή κάμψη οφείλεται στή χαλαρότητα αφενός τής κατασκευαστικής δραστηριότητας, και αφετέρου των επενδύσεων σέ μηχανήματα και λοιπό εξοπλισμό.

1. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ. Τό 1981 οί επενδύσεις σέ κατασκευές ήταν μειωμένες κατά 10,1 % έναντι του προηγούμενου έτους. Κύρια αιτία τής υφέσεως στον τομέα ήταν ή χαλαρότητα τής οικοδομικής δραστηριότητας. Οί επενδύσεις σέ κατοικίες και λοιπά κτίρια (σέ σταθερές τιμές) μειώθηκαν κατά 15,1 %,

ένω αντίθετα οί επενδύσεις σέ λοιπά έργα και κατασκευές, πού καλύπτουν όμως μικρό μόνο μέρος τοῦ συνόλου, παρουσίασαν άνοδο 7,6%.

Επισημαίνεται ωστόσο διτι ή πτώση των επενδύσεων σέ κατοικίες ήταν εντονότερη στό πρώτο εξάμηνο τοῦ έτους, όταν ο ρυθμός μείωσης είχε φθάσει τό 23%.

Ενδεικτική εξέλλου γιά τις εξελίξεις της οικοδομικής δραστηριότητας ήταν ή πορεία των άδειων οίκοδομήσεως στή διάρκεια τοῦ χρόνου. Στη διάρκεια τοῦ α' εξαμήνου 1981 ο όγκος των οικοδομών για τις όποιες εκδόθηκαν άδειες ήταν κατά 30,4% μικρότερες άπό τα ήδη χαμηλά επίπεδα τοῦ 1980. Στό δεύτερο εξάμηνο ή πτώση ανακόπτεται κάπως, μέ αποτέλεσμα ή μείωση τών άδειων γιά ολόκληρο τό χρόνο να περιορισθεί στο 17,8%.

Ή επιβράδυνση της πτώσεως τών άδειων τους τελευταίους μήνες τοῦ 1981

Πηγή : Ε.Σ.Υ.Ε.

υποδηλώνει τήν πιθανότητα βελτιώσεως τής οικοδομικής δραστηριότητας στην διάρκεια τοῦ 1982. Ή ανάκαμψη πάντως στον τομέα θά εξαρτηθεί άπό πολλούς παράγοντες και κυρίως άπό τήν πιστωτική και φορολογική πολιτική.

2. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. Οί συνολικές επενδύσεις σέ μηχανήματα και λοιπόν εξοπλισμό, οί όποιες κατά τό μεγαλύτερο μέρος τους κατευθύνονται στή βιομηχανία, μειώθηκαν τό 1981 κατά 14,7%, ενώ τό 1980 είχαν πα-

ρουσιάζει μικρή άνοδο (0,3 %). Καί σ' αυτή τήν κατηγορία επενδύσεων ή ύφεση ήταν σαφώς εντονότερη το α' εξαμήνο, δταν ό ρυθμός μειώσεως ήταν 26,4%. Τα παραπάνω στηρίζουν τήν εκτίμηση ότι ή επενδυτική δραστηριότητα στή βιομηχανία ήταν το 1981 οπωσδήποτε βραδύτερη σε σύγκριση μέ τό προηγούμενο έτος.

Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξε καί ή ειδική έρευνα τοῦ IOBE για τις εξελίξεις καί τις προοπτικές της επενδυτικής δραστηριότητας στή βιομηχανία πού διεξήχθη το Νοέμβριο—Δεκέμβριο 1981. Σύμφωνα μέ τις εκτιμήσεις τών βιομηχανιών πού συμμετείχαν στην έρευνα, ή άνοδος της αξίας των επενδύσεων, σέ σταθερές τιμές, ήταν τό 1981 12,6%, σέ σύγκριση μέ 26,7% τό 1980. Τα αποτελέσματα της έρευνας του IOBE μπορούν να θεωρηθούν ως ενδεικτικά μόνο τών εξελίξεων για τό σύνολο τής μεταποιήσεως. Ή κύρια επιφύλαξη προέρχεται από τό γεγονός δτι στο δείγμα τής έρευνας συμμετέχουν κυρίως οί μεγάλες βιομηχανίες οί οποίες έχουν εντονότερη επενδυτική δραστηριότητα. Οί εξελίξεις συνεπώς στο σύνολο τής μεταποιήσεως υπολογίζονται σημαντικά μετριοπαθέστερες από τις εξελίξεις τοῦ δείγματος. Ένδεικτικά αναφέρεται δτι τό 1980 ή αύξηση τών επενδύσεων του δείγματος σέ σταθερές τιμές ήταν 26,7%, ενώ σύμφωνα μέ τά έθνικολογιστικά στοιχεία ή αύξηση τών επενδύσεων στο σύνολο τής μεταποιήσεως ήταν 7,8%.

Άπό τά παραπάνω προκύπτει δτι οί τάσεις τής επενδυτικής δραστηριότητας στο σύνολο τής μεταποιήσεως ήταν σαφώς δυσμενέστερες τό 1981. Συνολικά δέ εκτιμάται δτι ό όγκος τών πραγματοποιηθεισών επενδύσεων ήταν μικρότερος από τό προηγούμενο έτος.

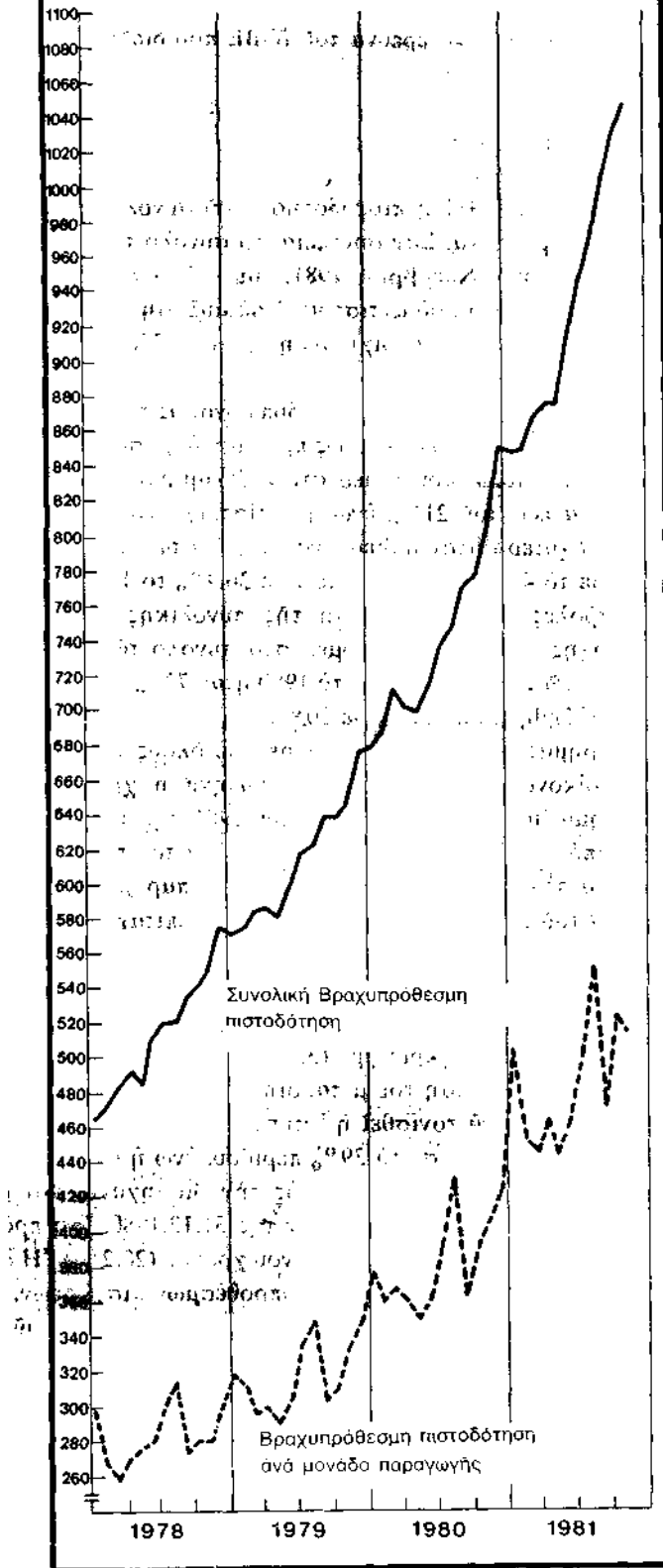
Στην ίδια έρευνα του IOBE περιλαμβάνονται καί οί προοπτικές για τήν επενδυτική δραστηριότητα τών βιομηχανιών τό 1982. Υπενθυμίζεται δτι οί παρακάτω προβλέψεις διατυπώθηκαν τό Νοέμβριο -Δεκέμβριο 1981, σέ μια ιδιαίτερα αβέβαιη φάση τής οικονομικής συγκυρίας, πού συνέπεσε μέ τήν πολιτική μεταβολή, καί είναι πιθανό να έχουν επηρεασθεί από αυτή. Σύμφωνα πάνω τά έπενυτικά προγράμματα τών βιομηχανικών επιχειρήσεων πού συμμετείχαν στην έρευνα, ή επενδυτική δραστηριότητα τό 1982 προβλέπεται να είναι ιδιαίτερα ασθενής. Ή συνολική αξία τών επενδύσεων τοῦ δείγματος, σέ τρέχουσες τιμές, προβλέπεται νά είναι 1,7 % κατώτερη από τό 1981.

Ή προβλεπόμενη μείωση τής αξίας στο δείγμα τής έρευνας γίνεται πολύ εντονότερη εάν συνυπολογισθεί ή άνοδος τών τιμών. Συνεπώς, ακόμα καί μέ τήν επιφύλαξη δτι οί εξελίξεις στό σύνολο τής μεταποιήσεως είναι μετριοπαθέστερες από τίς εξελίξεις πού προκύπτουν από τό δείγμα, ή αξία τών συνολικών επενδύσεων στή μεταποίηση θα πρέπει νά αναμένεται σαφώς κατώτερη από τό 1981.

Δέν είναι γνωστό αν οί απαισιόδοξες προοπτικές τών βιομηχανιών οί όποιες, όπως αναφέρθηκε, διατυπώθηκαν στό τέλος τοῦ 1981 έχουν έκτοτε αναθεωρηθεί. Ενδείξεις για τίς πιθανές αλλαγές στον επενδυτικό προγραμματισμό τών επιχει-

Σχ. 7. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Βάση Δεκ. 1970 = 100

ρήσεων θά προκύψουν από τή νέα έρευνα τοῦ IOBE πού διεξάγεται τήν περίοδο Μαΐου — 'Ιουνίου 1982.

VI. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Κατά τό β' εξάμηνο τοῦ 1981 ἡ πιστοδότηση τοῦ συνόλου τῆς οικονομίας τῆς χώρας ενισχύθηκε σημαντικά. Σαν συνέπεια, τό σύνολο τῶν νέων πιστώσεων για τό διάστημα 'Ιανουαρίου — Νοεμβρίου 1981, για τό ὅποιο υπάρχουν στοιχεία, έφθασε τα 244,5 δισ. δρχ., ποσό πού αντιστοιχεί σε αύξηση 25% περίπου έναντι τῶν υπολοίπων τῆς 31.12.80. Ἡ αντίστοιχη αύξηση για τό ἴδιο διάστημα τοῦ 1980 ἦταν αισθητά κατώτερη (+17,1 %).

Ἡ επιτάχυνση αὐτή ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς διεύρυνσης τῆς χρηματοδοτήσεως τόσο προς τόν ιδιωτικό τομέα, ὅσο και κυρίως προς τόν δημόσιο τομέα. Ἡ αύξηση τῆς χρηματοδοτήσεως τοῦ ιδιωτικού τομέα στο ἔνδεκάμηνο 'Ιανουαρίου — Νοεμβρίου 1981 ἦταν τῆς τάξεως τοῦ 21%, ενώ ἡ αντίστοιχη τοῦ 1980 μόλις υπερέβαινε τό 14%. Πολύ ταχύτερη ἦταν ἡ διεύρυνση τῶν πιστώσεων προς τό δημόσιο τομέα, ἡ ὁποία έφθασε τό 47,6%, σε σύγκριση μέ 36,4% τό 1980. Συνέπεια ἦταν να σημειωθῶν μεταβολές στην διάρθρωση τῆς συνολικῆς χρηματοδοτήσεως. Τό ποσοστό συμμετοχῆς τοῦ ιδιωτικού τομέα στο σύνολο τῶν νέων πιστώσεων έπεσε σέ 70% εφέτος, ενώ τήν ἴδια περίοδο τό 1980 ἦταν 72%. Ἐπίσης, ἐκεῖνο τοῦ δημόσιου τομέα αὐξήθηκε ἀπό 28% σέ 30%.

Ἐνίσχυση τῆς χρηματοδοτήσεως σημειώθηκε σέ ὅλους τούς ἐπί μέρους τομείς τῆς ιδιωτικῆς οικονομίας. Ἰδιαίτερα βελτιώθηκε ἡ χρηματοδότηση τοῦ ἐμπορίου. Στό διάστημα 'Ιανουαρίου — Νοεμβρίου 1981 σημειώθηκε αύξηση τῶν πιστώσεων προς τό ἐμπόριο κατά 16,2%, ἐνώ ἀντίστοιχα τόν προηγούμενο χρόνο τα πιστωτικά υπόλοιπα στό τέλος Νοεμβρίου 1980 είχαν παραμείνει στα ἴδια ἀκριβώς επίπεδα μέ ἐκεῖνα τοῦ Δεκεμβρίου 1979. Σημαντική επιτάχυνση, σέ σύγκριση μέ τήν πρό ἔτους κατάσταση, σημειώθηκε και στους υπόλοιπους τομείς : στην μεταποίηση ἡ αύξηση έφθασε τό 25% σέ σύγκριση μέ 18,4% τό 1980, στον οἰκισμó 20,1% έναντι 15,3%, στή γεωργία 14,6% έναντι 11% και τέλος στην κατηγορία «διάφορα» 15,4% σέ σύγκριση μέ 13,9%.

Σχετικά μέ τήν χρηματοδότηση τοῦ μεταποιητικοῦ τομέα (βιοτεχνία και βιομηχανία—μεταλλεία), πρέπει να τονισθεῖ ἡ εντυπωσιακή αύξηση τῆς πιστοδοτήσεως τῆς βιοτεχνίας, ἡ ὁποία έφθασε τό 39% τοῦ 1981, ἐνώ ἡ αντίστοιχη αύξηση τό 1980 ἦταν μόλις 6,5%. Τα νέα δάνεια προς τήν βιομηχανία και μεταλλεία ἀντιπροσώπευαν αύξηση, ἐναντι τῶν υπολοίπων τῆς 31.12.1980, ἴση προς 23,2%, ελαφρά δηλ. ἐντονότερη ἐκεῖνης τοῦ προηγούμενου χρόνου (20,2%). Ἡ διεύρυνση προήλθε ἀπό επιτάχυνση τῆς ἀνάδου τῶν βραχυπροθέσμων πιστώσεων, ἐνώ ἀντίθετα οἱ μακροπρόθεσμες πιστώσεις αὐξήθηκαν μέ ρυθμό κατώτερο τοῦ ἀντίστοιχου για τό 1980.

Οί παρατηρήσεις αυτές για τό διάστημα Ιανουαρίου — Νοεμβρίου 1981, μπορούν να θεωρηθούν ενδεικτικές των εξελίξεων για ολόκληρο τό έτος. Κύριο χαρακτηριστικό των εξελίξεων αυτών είναι ό υψηλός ρυθμός πιστωτικής επεκτάσεως ιδιαίτερα προς τόν δημόσιο τομέα. Ή επιτάχυνση τής χρηματοδοτήσεως τό 1981 διευκολύνθηκε από τή συνεχή καί ταχεία άνοδο των ιδιωτικών καταθέσεων, ή οποία χαρακτήρισε ολόκληρο τό έτος.

Τό νέο πιστωτικό πρόγραμμα για τό 1982 εμφανίζεται περισσότερο συντηρητικό καί προβλέπει περιορισμό τής πιστωτικής επεκτάσεως, ιδιαίτερα για τόν ιδιωτικό τομέα. Συγχρόνως, θεωρείται πιθανό ότι ή άνοδος τών ιδιωτικών καταθέσεων κατά τό τρέχον έτος θα είναι βραδύτερη εκείνης του 1981, σαν συνέπεια τής συνεχούς άποδυναμώσεως του διαθέσιμου προσωπικού εισοδήματος λόγω του πλεονάζοντος πληθωρισμού τιμών.

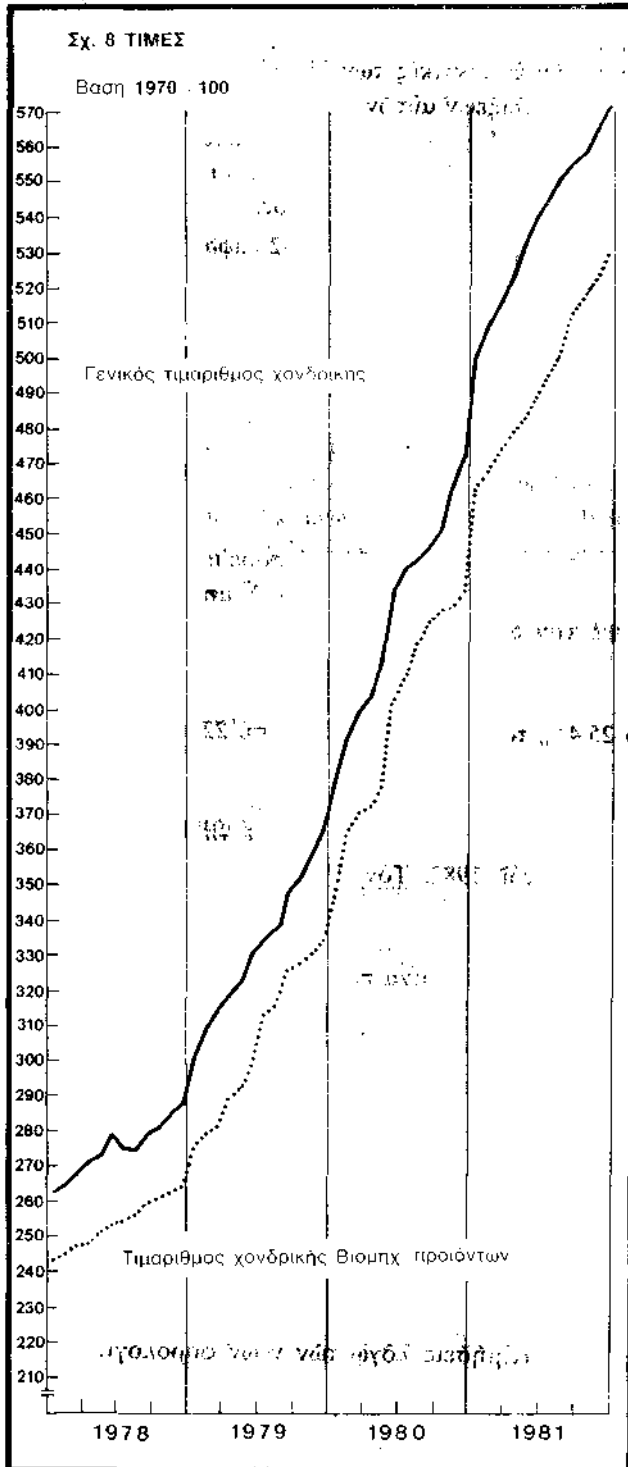
VII. ΤΙΜΕΣ

Κατά τό τελευταίο τρίμηνο του 1981 ή πορεία τών τιμών καταναλωτού υπήρξε σχετικά συγκρατημένη. Τόν Ήκτώβριο ή μηνιαία αύξηση του τιμαριθμού υπήρξε ή ίδια μέ τήν αντίστοιχη του προηγούμενου έτους. Τόν Νοέμβριο καί Δεκέμβριο οί μηνιαίες αυξήσεις ήταν τής τάξεως του 2%, ενώ οί αντίστοιχες του 1980 υπερέβαιναν τό 3%. Σαν συνέπεια, ό ρυθμός πληθωρισμού, από χρόνο σε χρόνο, από 25,4% τον Ήκτώβριο έπεσε σε 22,5% τόν Δεκέμβριο. Μετά καί τις εξελίξεις του δ' τριμήνου, ή μέση ετήσια αύξηση τών τιμών καταναλωτού για ολόκληρο τό 1981 συγκρατήθηκε στο 24,4%, σε σύγκριση μέ 24,9% τό 1980.

Ίδιαίτερα ευνοϊκές υπήρξαν, σύμφωνα μέ τα σχετικά επίσημα στοιχεία, οί εξελίξεις στις αρχές του 1982. Τόν Ήανουάριο σημειώθηκε αύξηση έναντι του Δεκεμβρίου 1981 μόνο κατά 1,1%, ενώ οί αντίστοιχες εποχικές αυξήσεις τα τρία τελευταία χρόνια κυμαίνονταν μεταξύ 2.5% — 4%. Τόν Φεβρουάριο σημειώθηκε πτώση κατά 0,2%, ενώ αντίστοιχα πέρυσι καί προπέρυσι είχαν σημειωθεί μικρές αυξήσεις. Σαν αποτέλεσμα ό ρυθμός πληθωρισμού, από χρόνο σε χρόνο, σημείωσε αισθητή επιβράδυνση καί για πρώτη φορά, σε διάστημα δύο ετών, κινήθηκε τόν Φεβρουάριο σε επίπεδο κάτω του 20 %.

Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι οί ευνοϊκές αυτές εξελίξεις συμπίπτουν μέ τήν περίοδο τών εκπτώσεων, ή οποία εφέτος άρχισε από τα μέσα Ήανουαρίου, καί οί όποιες εκπτώσεις φαίνεται ότι ήταν εντονότερες τών περυσινών. Οί σοβαρές μειώσεις στις τιμές τών ειδών ενδύσεως-υποδήσεως καί διαρκών καταναλωτικών αγαθών αντιστάθμισαν σε μεγάλο βαθμό τις αυξήσεις στις τιμές τών υπηρεσιών κοινής ωφελείας, τών ενοικίων κ.λ.π.

Ήπό τόν Μάρτιο καί μετά ή επαναφορά τών τιμών στα κανονικά τους επίπεδα, μαζί μέ τις ανατιμήσεις λόγω τών νέων φορολογικών ρυθμίσεων καί τής

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Έπεξεργασία στοιχείων: Ι.Ο.Β.Ε.

αυξήσεως του εργατικού κόστους, αναμένεται να ενισχύσουν τις πληθωριστικές πιέσεις στο επίπεδο των τιμών καταναλωτού.

Επιβράδυνση σημειώθηκε κατά το τελευταίο τρίμηνο 1981 και στις τιμές χονδρικής πωλήσεως. Η μέση αύξηση του γενικού τιμαριθμού χονδρικής το δ' τρίμηνο έπεσε σε 22,5 %, σε σύγκριση με 24,3 % το γ' τρίμηνο. Η επιβράδυνση προήλθε από την συγκράτηση του αυξητικού ρυθμού των εξαγομένων και εισαγομένων προϊόντων, ενώ αντίθετα στην κατηγορία των εγχωρίων προϊόντων ή ανοδική πορεία των τιμών εντάθηκε κάπως τους τελευταίους μήνες του χρόνου.

Συνολικά για ολόκληρο τό 1981, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αυξήσεως του γενικού τιμαριθμού χονδρικής ήταν ίσος προς 25,9%, σε σύγκριση με 28,4% τό 1980. Η πτώση αυτή προήλθε κυρίως από την συγκράτηση της ανόδου των τιμών των εγχωρίων προϊόντων (24,4% έναντι 28.9% τό 1980). Σχετική επιβράδυνση σημειώθηκε επίσης και στις τιμές των εξαγομένων προϊόντων, ενώ αντίθετα ή άνοδος των τιμών των εισαγομένων προϊόντων, αν και επιβραδύνθηκε αισθητά κατά την διάρκεια του έτους, διατήρησε μέσο ετήσιο ρυθμό αισθητά ανώτερο του αντίστοιχου περυσινού.

Σχετικά με τις τιμές των εγχωρίων προϊόντων, ειδικότερα, παρατηρείται ότι ή σημειωθείσα τό 1981 επιβράδυνση προήλθε αποκλειστικά από τον βιομηχανικό τομέα. Η μέση αύξηση των βιομηχανικών τιμών τό 1981 περιορίσθηκε σε 24,2% ενώ αντίστοιχα τό 1980 είχε υπερβεί τό 30%. Αντίθετα, στον τομέα πρωτογενούς παραγωγής σημειώθηκε ελαφρά επίταση των πληθωριστικών πιέσεων : ο μέσος ετήσιος ρυθμός αυξήσεως από 24,8% τό 1980 έφθασε τό 25,1% τό 1981.

Περισσότερο συγκρατημένες υπήρξαν οι εξελίξεις τους πρώτους δύο μήνες του 1982. Η μέση αύξηση του γενικού τιμαριθμού χονδρικής τό δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου μόλις προσήγγιζε τό 16%. Σέ όλες τις επί μέρους κατηγορίες προϊόντων σημειώθηκε αισθητή επιβράδυνση σέ σχέση με τους ρυθμούς του προηγούμενου έτους. Ιδιαίτερα έντονη υπήρξε ή πτώση του αυξητικού ρυθμού των εξαγομένων προϊόντων, ό όποιος έφθασε τό 8% τον Φεβρουάριο 1982. Αξιόλογη υπήρξε και ή επιβράδυνση στις τιμές των εισαγομένων και εγχωρίων προϊόντων (μέσος ρυθμός ανόδου για τό δίμηνο : 16,4% και 17% αντίστοιχα).

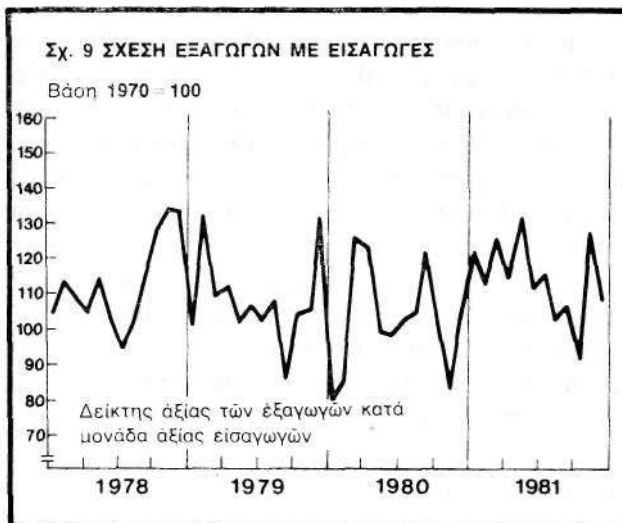
Η συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων στην κατηγορία των εγχωρίων προϊόντων, στις αρχές του τρέχοντος έτους, προήλθε κυρίως από την εξασθένιση της ανόδου των βιομηχανικών ειδών. Τους επόμενους μήνες, πάντως, πιθανόν να σημειωθεί μια κάποια επανεπιτάχυνση λόγω της επιβαρύνσεως του βιομηχανικού κόστους μετά τις σοβαρές αυξήσεις των κατωτάτων μισθών και ημερομισθίων και την πρόσφατη αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος για τις βιομηχανίες.

VIII. ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

Κατά τό τελευταίο τρίμηνο του 1981, τό εμπορικό ισοζύγιο της χώρας βελτιώ-

θηκε αισθητά. Ή σε δολάρια αξία τοῦ ελλείμματος ἦταν 8,7% κατώτερη ἐκείνης του δ' τριμήνου 1980. Πρέπει να σημειωθεί ὅτι ἀντίστοιχα μεταξύ 1980 και 1979 εἶχε σημειωθεί ἀύξηση κατὰ 17,2%. Ή βελτίωση προήλθε τόσο ἀπὸ τὴν συγκράτηση τῆς δαπάνης για εισαγωγές, ὅσο και ἀπὸ τὴν ἀνοδο των εισπράξεων ἀπὸ εξαγωγές. Ή αξία τῶν εισαγωγῶν υπῆρξε 0,7% κατώτερη του πρό ἔτους ἐπιπέδου τῆς και ἐκείνη τῶν εξαγωγῶν ἀυξημένη κατὰ 14,8%.

Μετά και τις ἐξελίξεις τοῦ τελευταίου τριμήνου, ἡ διαμόρφωση του ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου για ολόκληρο τό 1981 ἐμφανίζεται ευνοϊκή. Το ἔλλειμμα μειώθηκε κατὰ 2% ἐναντι τοῦ προηγούμενου ἔτους, ἐνώ τό 1980 εἶχε σημειωθεί ἀύξηση κατὰ 10,3%. Ή συγκράτηση αὐτή οφείλεται κυρίως στην ἐξασθένιση τῶν εισαγωγῶν. Ή ἀδυναμία τῆς παραγωγικῆς και ἐπενδυτικῆς δραστηριότητας, πού χαρακτηρίσε ολόκληρο τό 1981, μαζί μέ τὴν ἀποδυνάμωση τῆς αγοραστικῆς ικανότητας τοῦ προσωπικοῦ εἰσοδήματος, λόγω τοῦ ἐντονου πληθωρισμοῦ, ἀποθάρρυναν τὴν ἀνάπτυξη τῶν εισαγωγῶν, ἡ συνολική αξία τῶν ὁποίων για τό 1981 ἀυξήθηκε μόνο κατὰ 4,8% ἐναντι τοῦ 1980. Ή ἀύξηση αὐτή προήλθε ἀποκλειστικά ἀπὸ τὴν διόγκωση τῆς δαπάνης για καύσιμα, ἐνώ ἡ αξία τῶν εισαγωγῶν λοιπῶν προϊόντων σημείωσε μείωση κατὰ 2,3%. Ἐντονότερη ἦταν ἡ ἀνοδος τῶν συναλλαγματικῶν εισπράξεων ἀπὸ εξαγωγές. Για ολόκληρο τό 1981 ἡ ἀύξηση ἔφθασε τό 16%, ἐνώ ἐκείνη τοῦ 1980 ἦταν μόνο 4,1 %. Πρέπει πάντως να σημειωθεί ὅτι ἡ ἀύξηση αὐτή κατὰ τό μεγαλύτερο μέρος τῆς οφείλεται στην ἀνοδο τῶν εξαγωγῶν προϊόντων διυλίσεως πετρελαίου. Οι εισπράξεις ἀπὸ εξαγωγές λοιπῶν προϊόντων σημείωσαν ἀύξηση πολύ μικρότερη ἐκείνης τοῦ 1980 (3,4% σέ σύγκριση μέ 10,9%).

Πηγή : Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, Ἐπεξεργασία στοιχείων : Ι.Ο.Β.Ε.

Σύμφωνα με τις υπάρχουσες ενδείξεις, η κατάσταση στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας φαίνεται ότι χειροτέρευσε τους πρώτους μήνες του 1982. Κύρια αιτία ήταν η αδυναμία των εξαγωγών λόγω της αβεβαιότητας που δημιουργήθηκε με την προοπτική των νέων φορολογικών ρυθμίσεων. Μακροχρονιότερα, πάντως, αναμένεται ότι οι εισαγωγές θα επιστρέψουν σε χαμηλούς ανοδικούς ρυθμούς, καθώς εξακολουθούν να ισχύουν συνθήκες υφέσεως της παραγωγικής δραστηριότητας, και η μελλοντική διαμόρφωση του ισοζυγίου θα εξαρτηθεί από την ένταση της εξαγωγικής δραστηριότητας.